

Het goede leven (okt. 2020)

Het goede leven. Dat is het thema voor dit seizoen, bedacht door de Protestantse Kerk Nederland. Zouden ze dit bedacht hebben in het pre-coronatijdperk, toen we zonder er bij na te denken nog gezellig bij elkaar op bezoek konden gaan? De tijd van 'er gaan veel makke schapen in één hok', waarbij we ook een arm om iemand heen konden slaan en met elkaar konden knuffelen. Het was ook de tijd toen ons land er economisch héél goed voorstond.

De werkelijkheid ziet er nu heel anders uit. Inmiddels zijn we officieel in de tweede coronagolf beland. Maar in tegenstelling tot wat je tijdens de eerste golf zag gebeuren, toen mensen veel waardering hadden voor de intelligente lockdown en de steunpakketten van de regering, zijn er nu veel meer mensen, die lak hebben aan de coronaregels. We zagen juichende mensen die veel te dicht op elkaar stonden in het Feyenoord stadion en op een plein buiten het stadion van Willem II in Tilburg. Nota bene in Tilburg, dit voorjaar de zéér zwaar door corona getroffen stad. En dan te bedenken dat een kilometer verderop artsen en verpleegkundigen zich uit de naad werken in het Elisabeth Tweesteden Ziekenhuis om coronapatiënten weer beter te maken.

Je vraagt je af, hoe komt het eigenlijk dat wij in deze situatie zijn beland? Mijns inziens is het een kwestie van opvoeding. De meeste mensen zijn het er over eens dat het doel van de opvoeding 'zelfverantwoordelijke zelfbepaling' is. Een wonderlijk begrip met 2x 'zelf' er in. Dit begrip is uitgewerkt door de bekende pedagoog Martinus Langeveld. Bij zelfverantwoordelijke zelfbepaling ligt de nadruk op autonomie, verbonden met solidariteit met anderen, op authenticiteit en op een oordeel dat zelfstandig en kritisch-constructief is gevormd.

In wezen is dat een goede zaak. Het punt is alleen dat – en dat is al langer gaande in onze individualistische samenleving – het individualisme bij velen is doorgeslagen naar egoïsme. Je hoort het als jongeren zeggen dat ze maar één keer jong zijn en vinden dat een feestje moet kunnen, want *zij* worden toch niet of nauwelijks ziek. Maar er zijn ook ouderen die wel klaar zijn met de regels. Dat sommige ouderen dan zeggen dat ouderen zich dan maar moeten 'opsluiten' om aan jongeren de kans te geven zich uit te leven, dat lijkt mij niet in de lijn van de opvoeding tot zelfverantwoordelijke zelfbepaling, waarin de autonomie is verbonden met de solidariteit met anderen.

Het begrip zelfverantwoordelijke zelfbepaling heeft diepe wortels in de bijbel. De profeet Ezechiël, die rond 550 v. Chr. in ballingschap in Babel leefde, hield daar op een goed moment een 'preek' tegen zijn volksgenoten, die daar ook zitten te mopperen over de beroerde omstandigheden waarin zij daar moeten leven. Het was de schuld van de leiders van het volk, van hun ouders en ga zo nog maar even door. Ezechiël benadrukte toen de persoonlijke verantwoordelijkheid. Het gaat om jezelf! Het gaat om je eigen gedrag! Je kunt de schuld niet voortdurend buiten jezelf leggen, zoals tegenwoordig veel gebeurt. Dan gaat het bijvoorbeeld over het testen en over mondkapjes. En dan ligt het aan het kabinet, de minister, het RIVM, enzovoorts. Nee, zegt Ezechiël, houd daarmee op! Je schaadt je ziel en ook je volk als je doorgaat de schuld bij de ander te leggen. Het goede leven begint bij jezelf, bij je eigen gedrag!

Guus Fröberg schreef een gebed dat hier wonderwel bij aansluit:

*Goede God,
U hebt ons aan elkaar gegeven
om elkaar te troosten en te bemoedigen,
om te steunen en te dragen,
om met elkaar te delen van onze rijkdom.
Geef dat wij dit in deze onzekere tijden
niet vergeten.
Dat wij ontdekken mogen
hoeveel wij voor elkaar kunnen betekenen.*

*Tegelijkertijd bidden wij:
help ons om elkaar vast te houden,*

*om elkaar te helpen
en er te zijn voor elkaar.
Dat we ons niet tegen elkaar laten uitspelen,
dat we niet ons eigenbelang,
de hebzucht
de boventoon laten voeren.*

*Dat wij niet vergeten
dat we alleen met elkaar
deze wereldwijde crisis aankunnen.*

*Dat wij weten,
dat U bij ons bent,
ons draagt,
in goede tijden en in tijden van tegenspoed.
Amen.*

Laat ons zó met elkaar het nieuwe seizoen ingaan, dan zullen we ontdekken hoe – ondanks alles – het leven heel goed kan zijn!